

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET RADELIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br.12432/22)

PRESUDA

Čl. 1. Protokola br.1 • Mirno uživanje vlasništva • Imovinska korist od kaznenog djela koju je steklo trgovačko društvo nad kojim je otvoren stečaj i koje je prestalo postojati, oduzeta od njegovog direktora i jedinog vlasnika koji je proglašen krivim za kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju s namjerom stjecanja protupravne imovinske koristi u korist trgovačkog društva • Kazneni zakon ne predviđa oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom od počinitelja ako je stečena u korist druge osobe (fizičke ili pravne) • Izricanje mjere oduzimanja nije predvidljivo sukladno domaćem pravu te je u suprotnosti s prirodom kaznenog djela za koje je osuđen • Miješanje nije „predviđeno zakonom“

Pripremljeno Tajništvo. Nije obvezujuće za Sud.

STRASBOURG

13. svibnja 2025.

KONAČNA

15/09/2025

*Ova je presuda postala konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

INTERPRETA
prijevodi i sudski tumači

U predmetu Radelić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Arnfinn Bårdsen, *predsjednik*,

Saadet Yüksel,

Jovan Ilievski,

Anja Seibert-Fohr,

Davor Derenčinović,

Stéphane Pisani,

Juha Lavapuro, *suci*,

i Hasan Bakırcı, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br.12432/22) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljani g. Dražen Radelić („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 24. veljače 2022.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada“) obavijesti o prigovoru u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim dijelom, te da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 4. ožujka i 1. travnja 2025.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Zahtjev se odnosi na situaciju u kojoj je trgovačko društvo steklo imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, ali je naloženo da se ona oduzme od počinitelja kaznenog djela – jedinog vlasnika i direktora – osobno jer je nad društvom otvoren stečaj te je društvo prestalo postojati.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1973. godine i živi u Splitu. Zastupao ga je g. T. Vukičević, odvjetnik u Splitu.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta može se sažeti kako slijedi.

5. Podnositelj zahtjeva bio je jedini vlasnik i direktor društva s ograničenom odgovornošću Radelić d.o.o. (u daljnjem tekstu „društvo“).

6. Dana 12. studenog 2010. Trgovački sud u Splitu otvorio je stečajni postupak protiv društva, koji je okončan 12. prosinca 2010. Dana 4. ožujka 2011. društvo je izbrisano iz registra trgovačkih društava te je time prestalo postojati.

I. KAZNENI POSTUPAK

7. Dana 4. ožujka 2011. godine Općinsko državno odvjetništvo u Splitu podiglo je optužnicu protiv podnositelja zahtjeva pred Općinskim sudom u Splitu za kaznena djela prijevare u gospodarskom poslovanju i krivotvorenja isprava (vidi stavak 22. ove presude). U optužnici se navodi da je podnositelj zahtjeva između 27. kolovoza 2003. i 26. veljače 2004., s namjerom stjecanja znatne imovinske koristi za društvo, predočio banci trideset i šest čekova stranih banaka radi unovčavanja, neistinito tvrdeći da su izdani radi naplate usluga koje je društvo pružilo u inozemstvu.

8. Presudom od 1. travnja 2014. Općinski sud u Splitu proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za počinjenje kaznenog djela krivotvorenja isprava te ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci uz primjenu uvjetne osude s rokom provjeravanja od četiri godine, uz uvjet da u tom razdoblju ne počinio novo kazneno djelo. Oslobođen je optužbe da je počinio kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju.

9. Nakon žalbi obiju stranaka, Županijski sud u Splitu je presudom od 7. listopada 2014. odbio žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu koji se odnosi na njegovu osudu za krivotvorenje isprava. Usvojio je žalbu Općinskog državnog odvjetništva, ukinuo prvostupanjsku presudu u dijelu koji se odnosi na oslobođenje od optužbe podnositelja zahtjeva za prijevaru u gospodarskom poslovanju i vratio predmet Općinskom sudu u Splitu na ponovno suđenje.

10. Presudom od 13. travnja 2017. Općinski sud u Splitu proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za prijevaru u gospodarskom poslovanju i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, uz primjenu uvjetne osude s rokom provjeravanja u trajanju od četiri godine, uz uvjet da u tom razdoblju ne počinio novo kazneno djelo. Uz navedeno, sud je naložio da mu se oduzme 854.743,39 hrvatskih kuna (HRK - jednakovrijedno iznosu od 113.440 eura (EUR)) u vidu imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom te da se taj iznos uplati u korist državnog proračuna u roku od šest mjeseci od pravomoćnosti presude. Ako to ne učini, uvjetna osuda bi mu bila opozvana i zamijenjena kaznom zatvora. Relevantni dio presude glasi kako slijedi:

„Člankom 77. KZ/11 propisano je da nitko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom pa je stoga istu valjalo oduzeti. Imajući u vidu da je društvo 'Radelić' d.o.o. u međuvremenu brisano iz sudskog registra i nema pravnog sljednika, navedenu imovinsku korist je valjalo oduzeti od okrivljenika koji je jedini osnivač i vlasnik toga društva te je bio i osoba ovlaštena za pojedinačno i samostalno zastupanje društva, a time i za raspolaganje sredstvima sa računa toga društva. Stoga je sud ... obvezao upravo okrivljenika da oduzetu imovinsku korist plati u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske što mu je naloženo kao posebna obveza, uz uvjetnu osudu i uz prijetnju da će se, ukoliko bez opravdanog razloga ne postupi po ovoj obvezi, uvjetna osuda opozvati.“

11. Podnositelj zahtjeva je podnio tri žalbe protiv te presude. U svojoj žalbi od 29. svibnja 2017. prigovorio je, između ostalog, izricanju odluke o oduzimanju imovinske koristi na sljedeći način:

„... nezakonita je pobijana presuda u svezi oduzimanja imovinske koristi okrivljenika te obvezivanje istoga na plaćanje iznosa od 854.743,39 kuna u korist državnog proračuna RH.“

Naime, nesporno, taj iznos naplaćen je u korist računa trgovačkog društva Radelić, a ne u korist ovdje okrivljenika kao fizičke osobe.

Društvo je na taj iznos platilo sve poreze i javna davanja, te je taj iznos trošilo Društvo na obveze [svog] tekućeg poslovanja.

Okrivljenik utoliko nije imao nikakvu korist od tog iznosa pa prema tome i nema osnove da tu „korist“ onda i vrati tj. uplati u korist proračuna RH.“

12. U svom odgovoru, Općinsko državno odvjetništvo usprotivilo se žalbama podnositelja zahtjeva te je ustvrdilo da prvostupanjska presuda treba biti potvrđena.

13. Vijeće Županijskog suda u Splitu ispitalo je žalbe podnositelja zahtjeva i odgovor Općinskog državnog odvjetništva dana 28. rujna 2017. Na sjednici je predstavnik Županijskog državnog odvjetništva u Splitu tvrdio da bi se žalbe podnositelja zahtjeva trebale usvojiti, a prvostupanjska presuda ukinuti zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka.

14. Presudom donesenom istog dana Županijski sud u Splitu odbio je žalbe podnositelja zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu. Presudio je kako slijedi:

„ ... odluka o oduzimanju imovinske koristi i odluka [da će se uvjetnu osudu ukinuti ako okrivljenik ne uplati iznos za koji je naloženo da mu se oduzme i uplati u korist državnog proračuna] ... su pravilne i zakonite, utemeljene na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju te nespornoj okolnosti da je na temelju naplaćenih krivotvorenih čekova okrivljenik za svoje trgovačko društvo Radelić d.o.o. zadržao isplatu...u ukupnom iznosu od 854.743,39 kuna oštećivši time neutvrđene ovlaštenike prava na naplatu iznosa po predmetnim čekovima.

Okrivljenik pogrešno u žalbi ističe da sud nije mogao donijeti odluku o oduzimanju navedenog iznosa od njega osobno budući da on nikada čekove nije unovčio u svoju korist već da je to učinilo društvo Radelić d.o.o. i da je onda protupravna imovinska korist mogla biti oduzeta samo od društva Radelić d.o.o. a nikako od njega osobno. Pri tome okrivljenik ističe da je i prema optužbi sve išlo preko računa društva i u korist društva Radelić d.o.o.

Suprotno žalbenim navodima okrivljenika, sud prvog stupnja pravilno je postupio kada je pošao od ... činjenice ... da je društvo Radelić d.o.o. ... 2011. ili 2012. brisano iz sudskog registra nakon čega je okrivljenik tijekom 2008., kako navodi, osnovao novo društvo s kojim i danas posluje a koje društvo je potom osnovalo i daljnje novo društvo.

U takvim okolnostima iz kojih proizlazi da je društvo Radelić d.o.o. brisano iz sudskog registra i da nema pravnog slijednika, sud prvog stupnja pravilno je odlučio da imovinsku korist koju je društvo Radelić d.o.o. protupravno steklo kriminalnim radnjama okrivljenika valja oduzeti upravo od okrivljenika kao jedinog osnivača i vlasnika tog društva. Naime, ovakva obveza okrivljenika ... proizlazi, *mutatis mutandis*, iz odredbe članka 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima ... prema kojoj odredbi član uprave društva odgovara za štetu vjerovnicima tog društva koji svoje tražbine ne mogu podmiriti od društva i ako član uprave društva grubo povrijedi dužnost urednog i savjesnog gospodarenja a koja odredba je bila na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela i nije se bitno mijenjala kasnijim izmjenama ZTD-a.

...

Kako je dakle, obveza okrivljenika da obešteti oštećenike zakonom propisana u ovakvim slučajevima, analognom primjenom opravdana je i odluka suda prvog stupnja da se od okrivljenika oduzima imovinska korist koja je za njegovo trgovačko društvo pribavljena kaznenim djelom koje je okrivljenik počinio ...“

15. U dopisu od 6. studenog 2017. Županijsko državno odvjetništvo u Splitu predložilo je Glavnom državnom odvjetniku da se Vrhovnom sudu Republike

Hrvatske podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti u korist podnositelja zahtjeva jer su prvostupanjski i žalbeni sud pogrešno primijenili pravo na njegovu štetu. Tvrdilo je da nije trebao biti osuđen ni za jedno od dva kaznena djela za koja je proglašen krivim (vidi stavke 8. - 10. i 14. ove presude) te da je, u svakom slučaju, odluka o oduzimanju imovinske koristi bila u suprotnosti sa zakonom. Relevantni dio dopisa koji se odnosi na oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom glasi kako slijedi:

„ ... ako se okrivljenik optužnicom teretio da je prijevarom u gospodarskom poslovanju pribavio protupravnu imovinsku korist svom trgovačkom društvu onda nije bilo zakonito njega kao fizičku osobu osuditi na oduzimanje protupravne imovinske koristi jer on nije suđen da je korist pribavio sebi, a niti su izvedeni dokazi u prilog zaključka kako je ta korist direktno na njega prenesena.

U situaciji kada je društvo Radelić d.o.o. u međuvremenu likvidirano, [što znači da] ne dolazi u obzir oduzimanje protupravne koristi od [samog] društva, sud je trebao počinitelja kaznenog djela eventualno osuditi na naknadu štete žrtvama...

Međutim, sud nije mogao okrivljenika obvezati na naknadu štete kad u ovom postupku nikada nije imao oštećenika, a niti je itko postavio imovinsko-pravni zahtjev...

Upravo je zbog toga sud, jer nije bilo zahtjeva oštećenog ... neosnovano posegnuo za oduzimanjem protupravne imovinske koristi od okrivljenika... usprkos izričitom utvrđenju... kako je korist pribavljena trgovačkom društvu, a što je očito proturječje.

Argumentacija Županijskog suda o okrivljeniku kao osnivaču društva koji je slijedom isplate dobiti imao koristi od kaznenog djela pravno je pogrešna jer [on] nije optužen da je nešto od te koristi prenio na sebe, ni kroz dobit, a niti na drugi način. Ako je okrivljenikovo društvo iz te imovine platilo porez na dobit je li onda i RH neosnovano obogaćena u razmjernom dijelu i treba li to vratiti „točno neutvrđenom“ oštećeniku? Osim toga, žalbeni sudovi nemaju pravo utvrđivati činjenično stanje izvan onoga što je utvrdio raspravni sud spašavajući prvostupanjske presude, kako se to ovdje dogodilo.

...

Da je okrivljenik osuđen što je oštetio svoje trgovačko društvo, koje je u međuvremenu likvidirano pa nema imovinsko-pravnog zahtjeva ili da je osuđen za običnu prijevaru... uz tezu da je društvo koristio samo kao paravan za transfer protupravne koristi s [društva kao] oštećenika/žrtve na sebe osobno, onda bi dolazilo u obzir oduzimanje imovinske koristi od okrivljenika osobno ali bi on ... bio suđen za neko drugo kazneno djelo, kao što su pronevjera ili zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju ... na štetu društva ili obična prijevara... na štetu banaka ili trasanta čekova...

Suštinska razlika između prijevara u gospodarskom poslovanju i obične prijevara nije samo u svojstvu počinitelja... nego i u tome kome se pribavlja protupravna korist i ne mogu se zakonske odredbe o oduzimanju imovinske koristi arbitrarno primjenjivati na štetu okrivljenika.“

16. Glavni državni odvjetnik nikada nije podnio predloženi zahtjev za zaštitu zakonitosti.

17. Dana 28. studenoga 2017. podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu protiv presude Županijskog suda u Splitu od 28. rujna 2017. U pogledu odluke o oduzimanju imovinske koristi, doslovce je ponovio tvrdnje iznesene u žalbi od 29. svibnja 2017. te se pozvao na članak 48. Ustava kojim se jamči pravo vlasništva (vidi stavke 11. i 21. ove presude).

18. Odlukom od 6. listopada 2021. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdivši, između ostalog, da oduzimanjem imovinske koristi od podnositelja zahtjeva osobno nije došlo do povrede njegovog prava vlasništva. Zastupnik podnositelja zahtjeva obaviješten je o toj odluci 25. listopada 2021.

II. OVRŠNI POSTUPAK

19. Dopisima od 26. listopada 2017. i 18. lipnja 2021. godine Općinski sud u Splitu pozvao je podnositelja zahtjeva da u državni proračun uplati iznos koji je određen odlukom o oduzimanju imovinske koristi. Dana 21. studenog 2022. Općinski sud obavijestio je Općinsko državno odvjetništvo u Splitu da podnositelj zahtjeva to nije učinio.

20. Dana 17. siječnja 2023. Općinsko državno odvjetništvo u Splitu podnijelo je prijedlog za ovrhu po odluci o oduzimanju imovinske koristi agenciji za nacionalni platni promet, FINA-i, tražeći od nje da s bankovnih računa podnositelja zahtjeva naplati iznos koji je jednak imovinskoj koristi ostvarenoj kaznenim djelom (vidi stavak 10. ove presude) te da ga prenese u državni proračun. Čini se da odluka o oduzimanju imovinske koristi nije izvršena zbog nedostatnih sredstava na njegovim bankovnim računima.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

I. USTAV

21. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/90, s daljnjim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

Članak 48.

„Jamči se pravo vlasništva.

Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkoga prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru.“

Članak 50.

„Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti.

... vlasnička prava mogu [se] iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.“

Članak 31. stavak 1.

„Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego je počinjeno nije bilo utvrđeno [nacionalnim] zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna koja nije bila određena zakonom. Ako zakon nakon počinjenog djela odredi blažu kaznu, odredit će se takva kazna.“

II. KAZNENI ZAKON

A. Mjerodavne odredbe

22. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona (Narodne novine br. 125/11, s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je primijenjen u predmetu podnositelja zahtjeva, glase kako slijedi:

GLAVA PRVA (I.) TEMELJNE ODREDBE

Načelo zakonitosti

Članak 2.

„Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego je počinjeno nije bilo utvrđeno [nacionalnim] zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna ili druga kaznenopravna sankcija koja nije bila određena zakonom.

Načelo oduzimanja imovinske koristi

Članak 5.

„Nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu protupravnom radnjom.“

GLAVA ČETVRTA (IV.)

KAZNE

Vrste kazni

Članak 40 st. 1.

„Kazne su novčana kazna, zatvor i dugotrajni zatvor.“

GLAVA ŠESTA (VI.)

ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI, ODUZIMANJE PREDMETA I JAVNO

OBJAVLJIVANJE PRESUDE

Uvjeti i način oduzimanja imovinske koristi

Članak 77.

„(1) Imovinska korist oduzet će se sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja. Imovinska korist oduzet će se i od osobe na koju je prenijeta ako nije stečena u dobroj vjeri.

(2) Ako je oštećeniku dosuđen imovinskopravni zahtjev koji po prirodi i sadržaju odgovara pribavljenoj imovinskoj koristi, oduzet će se dio imovinske koristi koji prelazi dosuđeni imovinskopravni zahtjev.

(3) Sud će oduzeti imovinsku korist i ako oštećenika uputi da imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parnici.

(4) Kada se utvrdi nemogućnost oduzimanja stvari ili prava ostvarenih kao imovinska korist u cijelosti ili djelomično, sud će naložiti počinitelju isplatu odgovarajuće protuvrijednosti u novčanom iznosu. Plaćanje se može odrediti obročno.

(5) Oduzeta imovinska korist neće se umanjiti za iznos sredstava uložениh u kriminalnu djelatnost.

(6) Sud može odlučiti da se neće oduzeti imovinska korist ako je neznatna.“

**Zastara izvršenja sigurnosnih mjera, oduzimanja imovinske koristi i predmeta
Članak 85. stavak 4.**

„Izvršenje ... [odluke o] oduzimanju imovinske koristi ne zastarijeva.“

**Prijevarena u gospodarskom poslovanju
Članak 247.**

„(1) Tko u gospodarskom poslovanju s ciljem da pravnoj osobi koju zastupa ili drugoj pravnoj osobi pribavi protupravnu imovinsku korist dovede nekoga lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi i time ga navede da na štetu svoje ili tuđe imovine nešto učini ili ne učini,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena znatna šteta, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.“

**Krivotvorenje isprave
Članak 278.**

„(1) Tko izradi lažnu ispravu ili preinači pravu s ciljem da se takva isprava uporabi kao prava ili tko takvu ispravu nabavi radi uporabe ili je uporabi kao pravu, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko obmane drugoga o sadržaju kakve isprave i ovaj stavi svoj potpis na tu ispravu, držeći da se potpisuje pod kakvu drugu ispravu ili pod kakav drugi sadržaj.

(3) Tko kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počini glede javne isprave, oporuke, mjenice, čeka, platne kartice ili javne ili službene knjige koja se mora voditi na temelju zakona, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.“

A. Mjerodavna praksa

23. U nizu predmeta Vrhovni je sud presudio da se imovinska korist ostvarena kaznenim djelom ne može oduzeti počinitelju ako protupravna imovinska korist nije stečena u korist počinitelja, već, na primjer, u korist određenog trgovačkog društva (vidi, na primjer, odluku Kž 420/13-6 od 4. veljače 2016. o zlouporabi ovlasti u gospodarskom poslovanju te presude Kzz 14/14-4 od 11. veljače 2016., Kž 2/2016-9 od 30. lipnja 2020. i Kr 36/2021-6 od 23. prosinca 2021., koje se sve odnose na prijevaru u gospodarskom poslovanju).

II. ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA

24. Mjerodavne odredbe Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, glase kako slijedi:

**Odgovornost članova trgovačkoga društva
Članak 10.**

„(1) ...

(2) Članovi društva s ograničenom odgovornošću, ... ne odgovaraju za obveze društva izuzev kada je to određeno ovim Zakonom.

(3) Onaj tko zloupotrebljava okolnost da kao član trgovačkoga društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozvati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze.

(4) Smatra se da je ispunjena pretpostavka za odgovornost člana društva iz stavka 3. ovoga članka naročito:

1. ako koristi društvo za to da bi postigao cilj koji mu je inače zabranjen,
2. ako koristi društvo da bi oštetio vjerovnike,
3. ako protivno zakonu upravlja imovinom društva kao da je to njegova imovina,
4. ako u svoju korist ili u korist neke druge osobe umanju imovinu društva, iako je znao ili morao znati da ono neće moći podmiriti svoje obveze.“

Dužna pozornost i odgovornost članova uprave

Članak 252.

„1) Članovi uprave moraju voditi poslove društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika i čuvati poslovnu tajnu društva. [Oni] ne postupa[ju] protivno [ovoj] ... ako pri donošenju poduzetničke odluke smiju na temelju primjerenih informacija razumno pretpostaviti da djeluju za dobrobit društva.

(2) Članovi uprave koji povrijede svoje obveze odgovaraju za štetu društvu kao solidarni dužnici. U slučaju spora članovi uprave moraju dokazati da su primijenili pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika.

(3) Članovi uprave naročito su odgovorni za štetu ako suprotno ovome Zakonu:

1. vrate dioničarima ono što su uložili u društvo,
2. isplate dioničarima kamate ili dividendu,
3. upišu, steknu, uzmu u zalog ili povuku vlastite dionice društva ili nekoga drugoga društva,
4. izdaju dionice prije nego što se za njih u cjelini uplati iznos za koji su izdane,
5. razdijele imovinu društva,
6. obave plaćanja nakon što nastupi nesposobnost društva za plaćanje, odnosno nakon što dođe do prezaduženosti društva,
7. dadu naknadu članovima nadzornog odbora,
8. dadu kredit,
9. kod uvjetnog povećanja kapitala izdaju dionice suprotno svrsi ili prije nego što se one u cjelini uplate.

(4) ...

5) Zahtjev za naknadu štete mogu postaviti i vjerovnici društva ako ne mogu svoje tražbine podmiriti od društva. To vrijedi u slučajevima osim onih iz stavka 3. ovoga članka samo onda ako član uprave grubo povrijedi dužnost da primijeni pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika. U odnosu na vjerovnike društva obveza da se nadoknadi šteta ne može se otkloniti tako da se društvo odrekne zahtjeva ili da o zahtjevu sklopi nagodbu niti time što se radnja temeljila na odluci glavne skupštine [dioničara]. Ako je nad društvom otvoren stečajni postupak, za vrijeme trajanja tog postupka pravo vjerovnika društva protiv članova uprave ostvaruje stečajni upravitelj.

(6) Zahtjevi iz prethodnih stavaka ovoga članka zastarijevaju za pet godina.“

III. OSTALO ZAKONODAVSTVO

25. Vladina Uredba od 25. travnja 2013. o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga, te prodaju, otpis i djelomičan otpis potraživanja (Narodne novine br. 55/13) propisuje postupak i kriterije sukladno kojima se dugovi prema državi ili tijelima lokalne samouprave mogu u cijelosti ili djelomično otpisati, platiti u obrocima ili čije se plaćanje može odgoditi.

PRAVO

26. U svojem zahtjevu podnesenom Sudu, podnositelj zahtjeva prigovorio je da je odluka domaćih sudova o oduzimanju imovinske koristi od njega osobno bila nezakonita i proizvoljna budući da ta odluka nije imala nikakvo pravno uporište u domaćem pravu. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije.

27. Kao gospodar karakterizacije koja se u pravu daje činjenicama predmeta (vidi *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44., *Izvjешća o presudama i odlukama* 1998-I, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br.37685/10 i 22768/12, stavak 124., 20. ožujka 2018.), te uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi, na primjer, *Imeri protiv Hrvatske*, br.77668/14, 24. lipnja 2021., i *Yaylali protiv Srbije*, br.15887/15, 17. rujna 2024.), Sud smatra da zahtjev treba ispitati na temelju članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju. Taj članak glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR.1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

28. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva te da nije žrtva povrede članka 1. Protokola br.1. Podredno je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije pretrpio značajnu štetu zbog povrede navedenog članka.

1. Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

29. Vlada je tvrdila da je podnositelj zahtjeva, sukladno Vladinoj uredbi od 25. travnja 2013. (vidi stavak 25. ove presude), mogao zatražiti od nadležnih tijela da u cijelosti ili djelomično otpiše dug koji proizlazi iz odluke o oduzimanju imovinske koristi ili zatražiti obročnu otplatu. Međutim, to nije učinio.

30. Podnositelj zahtjeva naglasio je da je u kaznenom postupku protiv njega podnio žalbe i ustavnu tužbu protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi (vidi stavke 11. i 17. ove presude), što su bila jedina djelotvorna pravna sredstva koja je trebao koristiti. „Pravno sredstvo“ koje je predložila Vlada uopće nije bilo pravno sredstvo, a kamoli djelotvorno pravno sredstvo, jer je moglo samo ublažiti posljedice povrede koja je predmet prigovora, ali ne bi moglo otkloniti samu povredu jer se njime nije mogla ukinuti odluka o oduzimanju imovinske koristi.

(b) Ocjena Suda

31. Sud ponavlja da, ako domaće pravo predviđa nekoliko paralelnih pravnih sredstava u različitim područjima prava, podnositelj zahtjeva koji je pokušao ishoditi zadovoljštinu za navodnu povredu Konvencije putem jednog od tih pravnih sredstava nije nužno dužan koristiti i druga pravna sredstva koja u biti imaju isti cilj (vidi, na primjer, *Zustović protiv Hrvatske*, br.27903/15, stavak 77., 22. travnja 2021.).

32. U tom smislu, Sud napominje da je podnositelj zahtjeva podnio žalbe i ustavnu tužbu protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi (vidi stavke 11. i 17. ove presude). Vlada nije tvrdila da ta pravna sredstva nisu bila djelotvorna. Slijedom navedenog, čak i pod pretpostavkom djelotvornosti pravnih sredstava na koja se Vlada pozvala, podnositelj zahtjeva nije bio dužan koristiti ih te tražiti još jedan pravni put za potencijalnu zadovoljštinu (vidi prethodni stavak).

33. Prigovor Vlade u vezi s iscrpljivanjem domaćih pravnih sredstava stoga se mora odbaciti.

2. Podnositeljev status žrtve i navodni nedostatak značajne štete

(a) Tvrdnje stranaka

34. Vlada je naglasila da podnositelj zahtjeva nikada nije platio iznos koji mu je naloženo platiti sukladno odluci o oduzimanju imovinske koristi (vidi stavke 19.-20. ove presude). Štoviše, nadležna državna tijela nikada nisu pokrenula postupak za opoziv njegove uvjetne osude, usprkos tome što je njegovo neplaćanje tog duga predstavljalo kršenje uvjetne osude (vidi stavak 10. ove presude). U tim okolnostima, Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije mogao ustvrditi da je žrtva navedene povrede, ili barem nije mogao ustvrditi da je pretrpio značajnu štetu.

35. Podnositelj zahtjeva istaknuo je da je protiv njega pokrenut ovršni postupak radi izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi te da odluka nije izvršena samo zbog toga što nije imao dovoljno sredstava budući da je bio nezaposlen i nije posjedovao nikakvu imovinu. Sama činjenica da ovršni postupak još nije rezultirao oduzimanjem bilo kakvih sredstava s njegovih bankovnih računa – koji su ostali zamrznuti – nije značila da nije bio žrtva povrede kojoj prigovara te da šteta koju je pretrpio nije bila značajna.

(a) Ocjena Suda

36. Sud primjećuje da je protiv podnositelja zahtjeva pokrenut ovršni postupak te da odluka o oduzimanju imovinske koristi do sada nije izvršena samo zbog nedostatka sredstava na njegovim bankovnim računima (vidi stavak 20. ove presude). Nadalje primjećuje da, prema hrvatskom pravu, oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom ne podliježe zastari (vidi članak 85. stavak 4. Kaznenog zakona, na koji se upućuje u stavku 22. ove presude).

37. U takvim okolnostima, Sud smatra očiglednim da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede kojoj prigovara te da se pretrpljena šteta ne može smatrati beznačajnom. Vladin prigovor u tom pogledu stoga treba odbaciti.

2. Zaključak u pogledu dopuštenosti

38. Sud nadalje primjećuje da ovaj zahtjev nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten na bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost*1. Tvrdnje stranaka***(a) Podnositelj zahtjeva**

39. U svojem zahtjevu podnesenom Sudu, podnositelj zahtjeva iznio je tvrdnje koje su istovjetne onima iz njegove žalbe od 29. svibnja 2017. i ustavne tužbe (vidi stavke 11. i 17. ove presude), kao i argumente koje je Županijsko državno odvjetništvo u Splitu iznijelo u svom dopisu od 6. studenog 2017. Glavnom državnom odvjetniku (vidi stavak 15. ove presude).

40. U svojim se očitovanjima ponovno pozvao na te argumente i naglasio da Državno odvjetništvo rijetko intervenira u korist optuženika, te da to čini samo kada je došlo do teškog kršenja zakona na štetu optuženika.

41. Podnositelj zahtjeva je napomenuo da članak 77. Kaznenog zakona, koji je primijenjen u njegovom slučaju i koji propisuje oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, nije referentna odredba, odnosno odredba koja upućuje na zakonsku odredbu izvan područja primjene kaznenog prava. Stoga, suprotno načinu na koji su domaći kazneni sudovi postupili u njegovom predmetu (vidi stavke 10., 12., 22. – 24. ove presude), taj se članak ne može tumačiti u vezi s bilo kojom odredbom Zakona o trgovačkim društvima.

42. Naposljetku, članak 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima, koji je primijenjen u njegovom predmetu, i članak 10. stavak 3. na koji se Vlada pozvala (vidi stavke 24. i 45. ove presude), predstavljali su odredbe koje uređuju građanskopravnu (odštetnu) odgovornost prema vjerovnicima društva te se nisu mogle primijeniti u kaznenom postupku za oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

(b) Vlada

43. Vlada je konstatirala da je odluka domaćih sudova kojom se podnositelju zahtjeva oduzima imovinska korist ostvarena kaznenim djelom predstavljala miješanje u njegovo pravo vlasništva. Međutim, tvrdila je da je miješanje bilo zakonito, da je bilo u skladu s općim interesom borbe protiv kriminaliteta i odvracanja potencijalnih počinitelja kažnjivih djela te da je postojao razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja kojemu se težilo.

44. Posebice, u pogledu zakonitosti miješanja, Vlada je tvrdila da su domaći sudovi mjeru oduzimanja imovinske koristi utemeljili na članku 77. Kaznenog zakona, u vezi s člankom 252. stavkom 5. Zakona o trgovačkim društvima (vidi stavke 10., 12., i 22.-24. ove presude), čije se odredbe međusobno nadopunjuju. Ti su sudovi to učinili u obrazloženim odlukama u kojima su detaljno objasnili zbog čega je naloženo da se imovinska korist ostvarena kaznenim djelom oduzme od podnositelja zahtjeva osobno.

45. Vlada je napomenula da odluka o oduzimanju imovinske koristi ima i drugo pravno uporište u nacionalnom pravu, naime članak 10. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima (vidi stavak 24. ove presude), koji je predviđao proboj pravne osobnosti. Vlada je ustvrdila da je Sud smatrao da bi u situacijama u kojima je određeno društvo s ograničenom odgovornošću korišteno samo kao paravan za prijevare radnje njegovih vlasnika ili direktora proboj pravne osobnosti mogao biti prikladno rješenje za zaštitu prava njegovih vjerovnika, uključujući državu (Vlada se pozvala na predmet *Khodorkovskiy i Lebedev protiv Rusije*, br.11082/06 i 13772/05, stavak 877., 25. srpnja 2013.).

46. Vlada je tvrdila da gore navedene odredbe zadovoljavaju kvalitativne kriterije dostupnosti i predvidljivosti. Slijedom navedenog, podnositelju zahtjeva, kojeg je zastupao odvjetnik, moralo je biti predvidljivo da će mu, kao jedinom vlasniku i direktoru društva, imovinska korist ostvarena kaznenim djelom biti oduzeta nakon brisanja društva iz registra trgovačkih društava.

47. U pogledu razmjernosti, Vlada je tvrdila da se nije mogla izreći nijedna druga mjera osim oduzimanja imovinske koristi koja bi u manjoj mjeri predstavljala miješanje u prava podnositelja zahtjeva, a kojom bi se ipak postigao cilj kojem se težilo. Štoviše, nije mu nametnut nikakav prekomjerni teret: tijekom cijelog tijeka kaznenog postupka, pa i nakon toga, mogao je slobodno raspolagati protupravno stečenom imovinskom koristi jer njegova imovina nikada nije bila zamrznuta i jer nikada nije postupio u skladu s odlukom o oduzimanju imovinske koristi.

2. Ocjena Suda

48. Između stranaka nije sporno da je odluka domaćih sudova o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom od podnositelja zahtjeva predstavljala miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje vlasništva. Sud ne vidi razlog za drugačije utvrđenje.

49. Što se tiče toga koje se od pravila iz članka 1. Protokola br.1 primjenjuje, Sud smatra da mjera oduzimanja imovinske koristi u ovom predmetu spada u područje

primjene drugog stavka članka 1. Protokola br. 1, kojim se, između ostalog, državama ugovornicama omogućuje uređivanje upotrebe vlasništva za osiguranje plaćanja kazni. Sud nadalje smatra da nije potrebno utvrditi je li odluka o oduzimanju imovinske koristi predstavljala „kaznu“ ili treba li miješanje koje je nastalo kao posljedica toga ispitati sa stajališta prava države „da uredi upotrebu vlasništva (vidi, na primjer, *Frizen protiv Rusije*, br.58254/00, stavak 31., 24. ožujka 2005., i *Sud Fondi S.r.l. i drugi protiv Italije*, br.75909/01, stavci 128.-29., 20. siječnja 2009.).

50. Sud mora dalje ispitati je li miješanje o kojemu je riječ bilo zakonito, u općem interesu te je li se njime uspostavila pravedna ravnoteža između zahtjeva općeg interesa i prava podnositelja zahtjeva (vidi *Yordanov i drugi protiv Bugarske*, br.265/17 i 26473/18, stavak 98., 26. rujna 2023.).

51. U pogledu zakonitosti miješanja, Sud primjećuje da su domaći sudovi mjeru oduzimanja imovinske koristi izrečenu podnositelju zahtjeva temeljili na članku 77. Kaznenog zakona, u vezi s člankom 252. stavkom 5. Zakona o trgovačkim društvima (vidi stavke 10., 12., i 22. – 24. ove presude).

52. Vlada se, uz navedene odredbe, pozvala na članak 10. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima, odredbu o proboju pravne osobnosti, koji je također smatrala mjerodavnim (vidi stavke 24. i 25. ove presude). Međutim, Sud ne može uzeti u obzir tu odredbu jer se domaći sudovi na nju nisu pozvali.

53. Sud nadalje ponavlja da postojanje pravne osnove samo po sebi nije dovoljno za zadovoljavanje načela zakonitosti. Kada govori o „zakonu“, članak 1. Protokola br.1 aludira na pojam koji obuhvaća i zakone i sudsku praksu, te podrazumijeva kvalitativne pretpostavke, i to poglavito dostupnost i predvidljivost (vidi, između mnogih drugih izvora, *Imeri*, citiran gore, stavak 69., i *Yaylali*, citiran gore, stavak 43.). Te kvalitativne pretpostavke moraju biti ispunjene i u pogledu definicije kaznenog djela i u pogledu kazne propisane za dotično kazneno djelo, što, između ostalog, znači da kaznena djela i relevantne kazne moraju biti jasno definirani zakonom (ibid.).

54. Zakon je posebice „predvidljiv“ kada pojedinac može – ako je potrebno, uz odgovarajuće savjetovanje – predvidjeti, u mjeri koja je razumna u danim okolnostima, posljedice koje određena radnja može imati te kada pruža mjeru zaštite od proizvoljnog miješanja javnih vlasti i od ekstenzivne primjene ograničenja na štetu bilo koje stranke (vidi, na primjer, *Centro Europa 7 S.r.l. i Di Stefano protiv Italije* [VV], br.38433/09, stavci 141. i 143., ECHR 2012).

55. U ovom predmetu, mjera oduzimanja imovinske koristi izrečena je podnositelju zahtjeva u vezi s kaznenim djelom prijevare u gospodarskom poslovanju, koje predstavlja kazneno djelo čiji je jedan od konstitutivnih elemenata stjecanje protupravne imovinske koristi za društvo koje počinitelj zastupa (vidi stavke 10., 12., i 22. ove presude). To znači da je imovinska korist ostvarena kaznenim djelom u korist društva, kojeg je podnositelj zahtjeva bio direktor i jedini vlasnik, a ne u njegovu vlastitu korist. Štoviše, ti sudovi nisu izveli nikakve dokaze kako bi utvrdili je li imovinska korist ostvarena kaznenim djelom u bilo kojem trenutku prenesena podnositelju zahtjeva ili je li on od nje imao financijsku korist (vidi stavke 10 i 14. ove presude).

56. Kazneni zakon ne sadrži posebne odredbe koje bi dopuštale oduzimanje imovinske koristi od počinitelja ako je stečena u korist druge osobe (fizičke ili pravne). Naprotiv, to bi bilo suprotno dugogodišnjoj sudskoj praksi Vrhovnog suda (vidi stavak 23. ove presude).

57. Stoga se čini da je jedini razlog iz kojeg su domaći kazneni sudovi u ovom slučaju naložili oduzimanje imovinske koristi od samog podnositelja zahtjeva bio taj što je društvo za koje je stekao protupravnu imovinsku korist u međuvremenu prestalo postojati. U suprotnom, imovinska bi korist bila oduzeta od samog društva.

58. Kako bi opravdao oduzimanje imovinske koristi u tim posebnim okolnostima te uz nedostatak bilo kakve posebne odredbe u Kaznenom zakonu, Županijski sud u Splitu pozvao se na članak 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima, za koji je ocijenio da je analogno primjenjiv (vidi stavke 14. i 24. ove presude).

59. U vezi s time, značajno je da Vlada nije mogla Sudu dostaviti nikakve relevantne primjere sudske prakse koji bi pokazali da su kazneni sudovi primijenili članak 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima u kontekstu oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. Iako je navela nekoliko primjera predmeta u kojima su domaći sudovi primijenili tu odredbu, samo se jedan od tih primjera odnosio na primjenu od strane kaznenih sudova, ali nije bio mjerodavan jer se odnosio na dosuđivanje odštete žrtvi kaznenog djela (oštećeniku), a ne na oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

60. Naravno, Sud ne može isključiti mogućnost da su domaći sudovi u predmetu podnositelja zahtjeva prvi put primijenili gore navedenu odredbu Zakona o trgovačkim društvima u kontekstu oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. Pretpostavka predvidljivosti ne može se tumačiti kao zabrana postupnog razjašnjavanja pravila putem sudske tumačenja od pojedinog predmeta do pojedinog predmeta, pod uvjetom da posljedice takvog razvoja i dalje budu u skladu s biti dotične odredbe te da se razumno mogu predvidjeti (vidi *The J. Paul Getty Trust i drugi protiv Italije*, br.35271/19, stavak 297., 2. svibnja 2024., i *Kopytok protiv Rusije*, br. 48812/09, stavak 34., 15. siječnja 2019.).

61. Međutim, prema hrvatskom pravu (vidi stavke 22.-23. ove presude), oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom ograničeno je na pojedince koji su od nje izravno ili neizravno imali financijsku korist. To uključuje osobu čijom imovinom je takva korist postala, počinitelja kaznenog djela ili bilo koju osobu kojoj je imovinska korist prenesena ili koja je na drugi način od nje ostvarila financijsku korist. To znači da je, kao i u mnogim drugim jurisdikcijama, ta mjera sličnija stjecanju bez osnove nego odštetnoj odgovornosti sukladno građanskom pravu (vidi *Ulemek protiv Srbije* (odl.), br.41680/13, stavak 53., 2. veljače 2021., i *Dassa Foundation i drugi protiv Lihtenštajna* (odl.), no. 696/05, 10. srpnja 2007.).

62. Stoga primjena članka 252. stavka 5. Zakona o trgovačkim društvima, koji predviđa odštetnu odgovornost članova uprave trgovačkog društva prema vjerovnicima, u vezi s člankom 77. Kaznenog zakona, koji predviđa oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, nije u skladu s prirodom te mjere i stoga ju je nemoguće predvidjeti, čak i analogijom. Takvo postupanje u predmetu

podnositelja zahtjeva također je bilo u suprotnosti s prirodom kaznenog djela za koje je osuđen (vidi stavak 55. ove presude).

63. Navedena su razmatranja dostatna kako bi Sud zaključio da izricanje mjere oduzimanja imovinske koristi od podnositelja zahtjeva osobno nije bilo predvidljivo. Slijedom navedenog, miješanje u njegovo pravo vlasništva nije bilo „predviđeno zakonom“ kako to zahtijeva članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

64. Ovo utvrđenje podrazumijeva da ne postoji potreba za daljnjim ispitivanjem je li miješanje o kojemu je riječ težilo cilju koji je u općem interesu i je li bilo razmjerno tom cilju.

65. Sukladno navedenom, došlo je do povrede članka 1. Protokola br.1.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

66. Članak 41. Konvencije glasi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

67. Podnositelj zahtjeva potraživao je 10.000 eura (EUR) na ime naknade neimovinske štete.

68. Vlada je osporila ovo potraživanje.

69. Sud ponavlja da presuda u kojoj Sud utvrdi povredu Konvencije nameće tuženoj državi pravnu obvezu da stane na kraj povredi i osigura odštetu za njezine posljedice (vidi, na primjer, *Trgo protiv Hrvatske*, br.35298/04, stavak. 75, 11. lipnja 2009.). Sud nadalje ponavlja da, u ovom predmetu, odluka o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na koju je utvrđena povreda članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju još uvijek nije izvršena (vidi stavak 20. ove presude).

70. U danim okolnostima, Sud smatra da tužena država mora osigurati da imovina podnositelja zahtjeva ne bude predmetom izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi te da mu se nadoknade svi iznosi koji su mogli biti oduzeti s njegovih bankovnih računa putem ovrhe (vidi, *mutatis mutandis*, *Dolenc protiv Slovenije* (pravedna naknada), br.20256/20, stavak 23., 20. listopada 2022.). Sud nadalje smatra da je, u danim okolnostima, ovo najprikladniji način popravljivanja posljedica utvrđene povrede te da stoga utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja dostatnu pravednu naknadu za bilo kakvu neimovinsku štetu koju je podnositelj zahtjeva mogao pretrpjeti.

B. Troškovi i izdaci

71. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 6.467,50 EUR na ime troškove i izdataka nastalih pred domaćim sudovima. Također je potraživao neodređeni iznos na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

72. Vlada je osporila ova potraživanja.

73. U pogledu troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima, Sud napominje da su ti troškovi nastali za podnositelja zahtjeva u odnosu na kaznenopravne optužbe protiv njega te da nije imao nikakve zasebne ili dodatne troškove u vezi s odlukom o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na koju je Sud utvrdio povredu Konvencije. Slijedom navedenog, Sud odbija ovo potraživanje.

74. U pogledu troškova i izdataka nastalih pred Sudom, Sud ponavlja da, sukladno pravilu 60. stavku 1. Poslovnika Suda, podnositelj zahtjeva koji želi ostvariti naknadu štete na temelju članka 41. Konvencije mora iznijeti određeni zahtjev o tome. Budući da podnositelj zahtjeva nije naveo iznos potraživanja, Sud mu ne dosuđuje nikakav iznos na toj osnovi (vidi *Kavala protiv Turske*, br.28749/18, stavak 237., 10. prosinca 2019.).

IZ TIH RAZLOGA SUD

1. jednoglasno *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje*, s četiri glasa prema tri, da je došlo do povrede članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju;
3. *presuđuje*, s četiri glasa prema tri, da samo utvrđenje povrede predstavlja dostatnu pravednu naknadu za bilo kakvu neimovinsku štetu koju je podnositelj zahtjeva pretrpio;
4. *presuđuje*, s četiri glasa prema tri,
 - (a) da tužena država mora osigurati da imovina podnositelja zahtjeva ne bude predmetom daljnjeg izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi sadržane u presudi Općinskog suda u Splitu od 13. travnja 2017., koja nije bila u skladu s Konvencijom;
 - (b) da tužena država mora nadoknaditi podnositelju zahtjeva svaku imovinsku štetu koju je mogao pretrpjeti kao posljedicu izvršenja odluke o oduzimanju imovinske koristi sadržane u presudi Općinskog suda u Splitu od 13. travnja 2017., koja nije bila u skladu s Konvencijom;
5. jednoglasno *odbija* zahtjev podnositelja za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 13. svibnja 2025., u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Hasan Bakırcı
tajnik

Arnfinn Bårdsen
predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilažu sljedeća izdvojena mišljenja:

- (a) suglasno mišljenje suca Derenčinovića;
- (b) suprotstavljeno mišljenje sutkinje Seibert-Fohr, kojem su se pridružili suci Ilievski i Pisani;
- (c) suprotstavljeno mišljenje suca Pisanija.

SUGLASNO MIŠLJENJE SUCA DERENČINOVIĆA

1. Slažem se s utvrđenjem povrede članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju, kao i s obrazloženjem utvrđenja te povrede.

2. Međutim, ne slažem se sa stavom većine da se zahtjev ne ispituje sa stajališta članka 7. Konvencije unatoč činjenici da je predmet ponovno komuniciran [tuženoj državi] na temelju te odredbe.

3. Uopće ne sumnjam da bi članak 7. Konvencije bio primjenjiv u ovom slučaju. Naime, s obzirom na mješovitu prirodu oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom u hrvatskom zakonodavstvu, ova se mjera mogla smatrati kaznom sukladno članku 7. Konvencije. Usprkos činjenici da oduzimanje imovinske koristi kao mjera sprječavanja stjecanja bez osnove i pokazivanja da se zločin ne isplati formalno nije vrsta kazne prema hrvatskom kaznenom zakonodavstvu (samo se kazne zatvora i novčane kazne smatraju kaznama sukladno Kaznenom zakonu), postoje mnoga svojstva odluke o oduzimanju imovinske koristi koja mogu ukazivati na to da navedena mjera spada u opseg autonomnog koncepta „kazne“ u smislu članka 7. Konvencije.

4. Prije svega, odluka o oduzimanju imovinske koristi u Hrvatskoj se primjenjuje u kaznenom postupku sukladno odredbama Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku, nakon donošenja presude/odluke o meritumu, odnosno nakon utvrđivanja kaznene odgovornosti okrivljenika. Nadalje, odluku o oduzimanju imovinske koristi donosi kazneni sud u okviru kaznenopravne presude, što je uvijek supsidijarno u odnosu na oštećenikov zahtjev za naknadu štete.

5. Nadalje, u ovom predmetu i s obzirom na ispravno utvrđenje većine da miješanje u vlasništvo podnositelja zahtjeva nije bilo zakonito u smislu članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju, izricanje odluke o oduzimanju imovinske koristi izvan uvjeta propisanih Kaznenim zakonom ukazuje na to da je stvarna namjera vlasti u ovom predmetu, u odnosu na koji ne postoji nikakav presedan, bila kažnjavanje te da je učinak njegove primjene bio kažnjavajuć dakle, svojom prirodom odgovarao je kazni, a ne preventivan, odnosno sličan oduzimanju imovinske koristi.

6. U tom smislu izražavam žaljenje što primjena domaćeg zakonodavstva u ovom predmetu koja je bez presedana, ali prije svega nepredvidljiva i proizvoljna i koja predstavlja analogiju koja je strogo zabranjena u materijalnom kaznenom pravu (*poenalia sunt restringenda*), nije ispitana i s aspekta članka 7. Konvencije, uz aspekt članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

SUPROTSTAVLJENO MIŠLJENJE SUTKINJE SEIBERT-FOHR, KOJEM SU SE PRIDRUŽILI SUCI ILIEVSKI I PISANI

1. Nažalost, ne možemo se složiti s utvrđenjem većine da je oduzimanje imovinske koristi u ovom predmetu bilo nepredvidljivo prema hrvatskom pravu te da je stoga predstavljalo povredu članka 1. Protokola br.1. Podnositelj zahtjeva osuđen je za prijevaru u gospodarskom poslovanju i krivotvorenje isprava te mu je naloženo da imovinsku korist ostvarenu tim kaznenim djelima uplati u državni proračun. Osuda se temeljila na činjenici da je unovčio krivotvorene čekove i zadržao s time povezane iznose u korist svojeg društva, kojeg je bio jedini osnivač i vlasnik, a koje je u međuvremenu izbrisano iz registra trgovačkih društava, bez pravnog sljednika (vidi stavke 10. i 14. ove presude).

2. Pitanje koje se tiče toga je li podnositelj zahtjeva mogao predvidjeti odluku o oduzimanju imovinske koristi potrebno je ocijeniti u kontekstu mjerodavnog prava. Kako je Ustavni sud utvrdio u svojoj odluci od 6. listopada 2021., odluka o oduzimanju imovine podnositelja zahtjeva kao imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom za koje je osuđen temeljila se na članku 77. Kaznenog zakona u vezi s člankom 252. stavkom 5. Zakona o trgovačkim društvima. Nadalje, Ustavni je sud u svojoj odluci obrazložio da podnositelj zahtjeva nije osporio da je odluka o oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom utemeljena na navedenim odredbama, niti je te odredbe doveo u pitanje.

3. Usprkos tome, većina je odlučila provesti vlastitu analizu hrvatskog prava i ocijeniti može li se mjera oduzimanja imovinske koristi doista temeljiti na navedenim odredbama (vidi stavke 62. -63. ove presude). Većina tvrdi, bez pozivanja na bilo kakvu mjerodavnu sudsku praksu u Hrvatskoj, da je oduzimanje „sličnije stjecanju bez osnove nego odštetnoj odgovornosti sukladno građanskom pravu“ (vidi stavak 61. ove presude) i zaključuje da je primjena članka 252. stavka 5. Zakona o trgovačkim društvima – koji predviđa odštetnu odgovornost članova uprave trgovačkog društva – na vjerovnike „u suprotnosti s prirodom te mjere, koju je stoga nemoguće predvidjeti, čak i analogijom“ (vidi stavak 62. ove presude). Većina nadalje tvrdi da primjena te odredbe u predmetu podnositelja zahtjeva također nije bila „u skladu s prirodom kaznenog djela za koje je osuđen“ (ibid.).

4. Važno je napomenuti da se detaljna analiza koju je provela većina i njezina karakterizacija da je oduzimanje imovinske koristi „sličnije stjecanju bez osnove nego odštetnoj odgovornosti sukladno građanskom pravu“ ne temelji niti na tvrdnjama podnositelja zahtjeva niti na bilo kakvom pravnom obrazloženju domaćih sudova (vidi stavke 10., 145., 18., 23., i 39. – 42. ove presude). Štoviše, pravne argumente koje je iznijela većina, a posebice pravnu karakterizaciju oduzimanja imovinske koristi, sukladno kojima se te mjere odnose na stjecanje bez osnove te su stoga restorativne prirode, teško

je uskladiti s odlukom Ustavnog suda da oduzimanje imovinske koristi djeluje kao odvratajuće sredstvo u odnosu na osobe koji bi mogle počiniti kazneno djelo.

5. Smatramo da ovakva pravna analiza domaćeg prava, koja *proprio motu* nastoji utvrditi specifičnu pravnu prirodu mjere, a zatim procijeniti je li primjena domaće pravne odredbe bila u skladu s tom navodnom prirodom, nadilazi nadležnost i odgovarajuću ulogu Suda. Ovo ne predstavlja vrstu analize koja je potrebna, u skladu s člankom 1. Protokola br. 1, kako bi se utvrdilo je li miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva bilo utemeljeno na zakonu.

6. Prema utvrđenoj sudskoj praksi Suda, prvenstveno je na nacionalnim vlastima, posebice sudovima, da tumače i ocjenjuju usklađenost s domaćim pravom (vidi *Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala* [VV], br. 55391/13 i dva druga zahtjeva, stavak 186., 6. studenog 2018., i *Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda* [VV], br.26374/18, stavak 251., 1. prosinca 2020.). Država se može smatrati odgovornom za gubitke uzrokovane takvim utvrđenjima samo ako sudske odluke nisu u skladu s domaćim pravom, ako sadrže nedostatke u smislu proizvoljnosti ili očigledne nerazumnosti u suprotnosti s člankom 1. Protokola br. 1, ili ako je osoba proizvoljno i nepravedno lišena imovine u korist druge osobe (vidi *Bramelid i Malmström protiv Švedske*, br.8588/79 i 8589/79, Odluka Komisije od 12. listopada 1982., Odluke i izvješća 29, str. 76; *Dabić protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije* (odl.), br.59995/00, 3. listopada 2001., i *Vulakh i drugi protiv Rusije*, br. 33468/03, stavak 44., 10. siječnja 2012.). Nadležnost Suda za utvrđivanje je li domaće pravo ispravno protumačeno i primijenjeno je ograničena te nije njegova funkcija da zauzme mjesto nacionalnih sudova. Suprotno tome, njegova je uloga osigurati da odluke tih sudova nisu proizvoljne ili na drugi način očigledno nerazumne (vidi *Anheuser-Busch Inc. protiv Portugala* [VV], br.73049/01, stavak 83., ECHR 2007-I).

7. U pogledu predvidljivosti primjene zakona, Sud je prethodno obrazložio da mjerodavno pravo mora biti formulirano dovoljno precizno kako bi se omogućilo građanima da reguliraju svoje ponašanje, omogućujući im da predvide, u razumnoj mjeri u danim okolnostima, posljedice koje određena radnja može imati. Međutim, te posljedice ne moraju biti predvidljive s apsolutnom sigurnošću budući da je prekomjerna rigidnost nepoželjna (vidi *Centro Europa 7 S.r.l. i Di Stefano protiv Italije* [VV], br.38433/09, stavak 141., ECHR 2012).

8. Na temelju ovih općih načela ne možemo zaključiti da primjena članka 77. Kaznenog zakona u vezi s člankom 252. stavkom 5. Zakona o trgovačkim društvima nije bila predvidljiva za podnositelja zahtjeva u ovom predmetu. U tom smislu, prvo bismo napomenuli da podnositelj zahtjeva nije pred Ustavnim sudom osporio da je odluka o oduzimanju imovinske koristi bila utemeljena na tim odredbama, niti je te odredbe doveo u pitanje (vidi stavak 2. ovog izdvojenog mišljenja). Stoga se njegov argument, koji je sada iznesen

pred Sudom, da se članak 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima ne može primijeniti u kaznenom postupku za oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom (vidi stavak 42. ove presude) te da je njegova primjena za njega bila nepredvidljiva ne čini uvjerljivim. Također napominjemo da domaći sudovi nisu osporili primjenjivost članka 77. Kaznenog zakona u vezi s građanskim pravom (vidi stavak 14. ove presude i stavak 2. ovog izdvojenog mišljenja), kao ni većina. Uzimajući u obzir činjenicu da članak 252. stavak 5. Zakona o trgovačkim društvima predviđa proboj pravne osobnosti omogućavanjem podnošenja tužbi radi naknade štete protiv člana uprave koji je grubo povrijedio dužnost „urednog i savjesnog gospodarstvenika“, ne možemo se složiti s većinom u pogledu toga da je odluka o oduzimanju imovinske koristi protiv podnositelja zahtjeva kao jedinog vlasnika društva koje je u međuvremenu izbrisano iz registra trgovačkih društava za njega bila nepredvidljiva.

9. Suprotno tome, smatramo da je zakon na koji su se domaći sudovi pozivali bio dostupan i dovoljno jasan da omogući podnositelju zahtjeva da regulira svoje ponašanje, omogućujući mu da predvidi, u mjeri koja je bila razumna u danim okolnostima, posljedice koje bi krivotvorenje [isprava] i prijevara u gospodarskom poslovanju mogli imati. To tim više vrijedi jer je podnositelj zahtjeva postupao kao direktor društva čiji je bio jedini vlasnik (vidi također stavke 4. – 6. izdvojenog mišljenja suca Pisanija). Prema utvrđenoj sudskoj praksi Suda, od osoba koje obavljaju profesionalnu ili komercijalnu djelatnost, a koje su navikle postupati s visokim stupnjem opreza pri obavljanju svog zanimanja, može se očekivati da će s posebnom pažnjom procjenjivati rizike koje takva djelatnost podrazumijeva (vidi *Lekić protiv Slovenije* [VV], br.36480/07, stavak 97., 11. prosinca 2018.).

10. U svjetlu iznesenih argumenata, odlučili smo zauzeti mišljenje suprotstavljeno onom većine u ovom predmetu.

SUPROTSTAVLJENO MIŠLJENJE SUCA PISANIJA

1. Započeo bih zahvalom svojim cijenjenim kolegama koji čine većinu što su nam ponudili ovu poučnu ilustraciju priče o dvjema fikcijama. To je jedna od onih priča koje nas vraćaju u djetinjstvo – svijet mitova i čudesnih stvorenja, svijet u kojem možete rukama prekriti oči i pretvarati se da vas nitko ne vidi. Ili još bolje, samo se pretvarati da se skrivate iza ruku koje uopće ne postoje, ili ruku koje bi inače mogle biti zauzete prikrivanjem nekog plijena iza vaših leđa u nadi da ćete se izvući. Ovo je svijet McArthura Wheelera, u koji nam pravna čudesa i čudesa ljudskih prava sada daju uvid.

2. Našeg je podnositelja zahtjeva zadesila nesreća utoliko što je bio jedini vlasnik i direktor vrlo zločestog trgovačkog društva koje je neosnovano obogaćeno izdavanjem krivotvorenih čekova. Pišem „je obogaćeno“ jer to nije bila krivnja tog sirotog trgovačkog društva. Zapravo je bilo žrtva još podlijeg direktora (našeg podnositelja zahtjeva, igrom slučaja), koji je očigledno zloupotrijebio naivnost ovog jadnog stvorenja. Međutim, srećom za opći moral, zločin se ne isplati. Društvo koje je tako neosnovano obogaćeno nije moglo profitirati od ovog ugrabljenog bogatstva jer je mnogo godina kasnije otišlo u stečaj. Budući da je cijeli postupak, od krivotvorenja do stečaja i osude, trajao jedno desetljeće, nitko nije znao gdje je nestala imovinska korist ostvarena kaznenim djelom. Međutim, mislile su nacionalne vlasti, to nije važno; svi znamo tko je negativac – podnositelj zahtjeva/vlasnik – pa ćemo ga natjerati da plati. Kako se samo usuđuju?! Čini se da je ovog sirotana u cijelu stvar uvuklo to zlo trgovačko društvo, zlonamjerno djelujući preko svog direktora, koji je prvo krivotvorio isprave kako bi ga obogatio prije nego ga dovede u financijsko rasulo.

3. Kada sam svjedočio uvođenju kaznene odgovornosti za korporacije, što se odvijalo u vrijeme prethodnog naraštaja, jedan od ciljeva tog mehanizma bio je spriječiti nekažnjivost za anonimnu krivnju; izbjeći situaciju u kojoj dioničari ne bi morali snositi posljedice korporativne politike od koje bi inače profitirali. Usprkos tome što je navedeno bilo popraćeno izuzimanjem fizičkih osoba od odgovornosti, ta je odredba omogućila da se dosegnu konkretni akteri, općenito direktori ili rukovoditelji koji su, kao u ovom predmetu, počinili prijevarne radnje. Međutim, ubrzo je, u sve složenijem svijetu korporativnih tvorevina, postalo potrebno protegnuti se još više kako bi se došlo do fizičkih osoba koje stoje iza određenog društva budući da današnje korporacije često nisu niti u vlasništvu fizičkih osoba niti njima upravljaju fizičke osobe, već cijeli niz korporativnih subjekata. To je dovelo do potrebe za uvođenjem dodatnih koncepata kako bi se počinitelji djelotvorno priveli pravdi. Inherentna ograničenja kaznene odgovornosti, koja proizlaze iz pravila kojim se određuje da se kazna treba primjenjivati samo na počinitelja, navela su vlasti, kako nacionalne tako i međunarodne, da slijede trag novca, u potrazi za stvarnim vlasnikom, uz pribjegavanje oduzimanju imovine na temelju vrijednosti putem ekvivalenta.

4. U tom kontekstu, Europska unija, čija je tužena država članica, nedavno je usvojila Direktivu (EU) 2024/1260 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o povratu i oduzimanju imovine (SL L 2024/1260). Članci 13. i 14. te Direktive ne zahtijevaju ništa osim točno onoga što je učinila tužena država, naime oduzimanje imovine čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi ostvarenoj kaznenim djelom – čak i ako je ta imovinska korist samo neizravno prenesena trećim stranama – i oduzimanje imovine osuđene osobe, bez obzira na činjenicu da je stečena tek neizravna ekonomska korist. Procjena raznovrsnih elemenata mora se temeljiti na konkretnim okolnostima i činjenicama, a time se implicitno ne smije temeljiti na isključivo pravnim konstrukcijama. Svjestan sam da ova direktiva nije primjenjiva na ovaj predmet, a čak ni direktiva iz 2014. koja joj je prethodila, a koja nije toliko raznolika, možda ne bi bila primjenjiva na ovo pitanje. Međutim, članak 12. Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (usvojene 15. studenog 2000., 2225 UNTS 209) predviđa sličan pristup. Ovime se još nismo niti dotaknuli dviju konvencija Vijeća Europe – Konvencije o pranju, traganju, oduzimanju i privremenom oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom (otvorena za potpisivanje od 8. studenog 1990., ETS 141) i Konvencije o pranju, traganju, oduzimanju i privremenom oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom i o financiranju terorizma (otvorena za potpisivanje od 16. svibnja 2005., CETS 198). Obje predviđaju oduzimanje izravne ili neizravne imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, a u slučaju prvospomenute, ekvivalenta na temelju vrijednosti, bez uzimanja u obzir pitanja gdje se može pronaći. Tužena je država stranka obje konvencije, a prvu je ratificirala mnogo prije nego što je naš podnositelj zahtjeva dovršio počinjenje kaznenih djela. Međutim, to nije ono što želim naglasiti jer, iz naše perspektive, to je pitanje nacionalnog prava koje bi trebalo prepustiti nacionalnim vlastima da ga ispravno primjenjuju, kako je s pravom istaknula sutkinja Seibert-Fohr u svom izdvojenom mišljenju, s kojim sam suglasan. Ipak, moglo bi se tvrditi da bi se članak 1. Protokola br. 1 mogao tumačiti u svjetlu navedenih instrumenata. Ono što je ovdje najvažnije jest da ono što su nacionalne vlasti učinile u ovom predmetu nije predstavljalo apsurdno, prekomjerno i neočekivano rastezanje pravnih koncepata. Podnositelj zahtjeva se možda nadao da će se izvući glede prijave koju je počinio iskorištavanjem pravne praznine, te je u konačnici uspio u tome. Međutim, tumačenje vlasti ili njegova osuda nipošto nisu bile nepredvidljive.

5. Vraćajući se našem mitu, možemo se nakratko zadržati na pravnim subjektima. Namjera mi nije prepraviti cjelokupnu teoriju primjenjivu na pravnu osobnost, niti tragam za kartezijanskom apsolutnom istinom, budući da se primjenom oba koncepta čak ni naše vlastito postojanje ne čini tako očiglednim. Umjesto toga, zadovoljit ću se neposrednom stvarnošću koja oblikuje naše svakodnevne živote. U skladu s tim, i koliko god izražavam žaljenje puristima akademskih teorija, pravni subjekti zapravo ne postoje. Oni nisu stvarna bića koja djeluju, trče uokolo ili izrađuju stvari, već su pogodan

instrument koji su stvorili ljudi koji djeluju kroz njih u kontekstu ostvarivanja vlastitih ciljeva. To vrijedi za uključene fizičke osobe, ali i općenito za ljudska društva, koja ih vide kao sredstvo za gomilanje kapitala i poticanje poduzetništva. Potonji, a ne prvospomenuti interes jest ono što opravdava status dodijeljen tim subjektima. Međutim, budući da su razmatranja povezana s kapitalom pokretačka snaga pojedinačnih ulaganja u takve subjekte, ne mogu se zanemariti i moraju se prihvatiti, čak i ako su ta dva interesa povremeno u sukobu. To ipak vrijedi samo u onoj mjeri u kojoj postoji istinski korporativni interes uspostavljen unutar granica te u okviru ciljeva koje je postavilo društvo. Ako je subjekt stvoren ili se koristi u svrhu piratstva, ne mogu mu se dodijeliti privilegije postojanja, jer u protivnom cijela konstrukcija potkopava samu sebe. Jednostavnije rečeno, ako dopustite pojedincima da stvaraju korporativne subjekte kako bi prijevarom stvarnim ljudima otuđili njihovu imovinu, bilo izravno ili neizravno posredstvom drugih subjekata, ili čak kroz nategnute planove koji uključuju javni novac, i kako bi je prisvojili, čak i da je do toga došlo bez namjere, zapravo stvarate poticaj za tu aktivnost, čija će se učestalost postupno povećavati sve dok sustav ne uništi vlastite temelje te se sruši. To nije, i ne može biti, svrha tih subjekata. To je posebno očigledno kada, kao u ovom predmetu, pred sobom imamo pravni subjekt pod privatnom kontrolom jedne osobe. S obzirom na ograničena prava povezana s postojanjem, korporacije moraju biti inherentno transparentne. Oni nisu samostalna živa bića. Kada ih se ukloni iz njihovog pravnog okvira te kada se njima koristi u svrhu prijevare, one nestaju budući da više ne postoji nikakva veza između radnji koje „one“ poduzimaju i zakona u kojima su ukorijenjene. Rezanje ove pupčane vrpce podrazumijeva njihov funkcionalni nestanak jer bi nas, u suprotnom, prekomjerno rigidno tumačenje virtualnog članka 1. Protokola br. 1 uz naš uvaženi instrument moglo u biti dovesti do samog ruba članka 17. u pogledu našeg vlastitog ekvivalentnog prava. Za veće korporacije društvo bi tu apstrakciju moglo koristiti kao jedan od načina da se dođe do neprepoznatljivog počinitelja kroz kapital objedinjen u pravnom subjektu: ovo je hipoteza anonimne krivnje. Međutim, ona nije primjenjiva u ovom predmetu jer je počinitelj jasno identificiran te se koristio suptilnim aspektima korporativnog postojanja, a čime se povukao iz svijeta kako bi izbjegao osudu.

6. Na temelju svega navedenog zaključujem da su nacionalne vlasti primijenile pravo na savršeno predvidljiv način, ili barem, da parafraziram čestu kvalifikaciju ovog Suda, uz jasnovidan savjet razumnog stručnjaka.

7. Čini se da neki ipak smatraju nepravednim ili pravno upitnim potencijalno lišiti našeg nesretnog direktora/vlasnika njegovih teško stečenih dobara zbog prijevanih radnji ovog podlog stvorenja. Ne samo da je prijevarom prisvojilo tuđe bogatstvo, već je zatim, poput čudovišta, proždiralalo to bogatstvo s nezasitnom lakoćom sve do svoje smrti, u obliku stečaja, ne ostavljajući tako ni centa u džepu našeg nesretnog podnositelja zahtjeva. Nakon opširne rasprave o pitanju zakonitosti, želio bih se više

usredotočiti na pravdu, ističući da bi se, suprotno stavu većine, moglo tvrditi da negodovanje zbog presude izrečene podnositelju zahtjeva previđa činjenicu da je on koristio i zloupotrebljavao svoje trgovačko društvo tijekom njegovog cjelokupnog postojanja tako da je živio s njim i kroz njega. Bilo da se radi o ostvarenoj dobiti, ulozi koja se igra, klijentima čiji su zahtjevi ispunjeni, isplaćenim plaćama i plaćenim računima, potrošenoj robi ili bilo kojim drugim aspektima korporativnog života, vlasnik ili direktor može izravno ili neizravno steći korist od korporacije, bilo osobnu korist ili korist za svoju svitu. Da nije došlo do stečaja, ne bi li podnositelj zahtjeva bio sljednik, nasljednik i osoba kojoj pritječu koristi od trgovačkog društva? Može li biti da što bolje spletkariš i prikrivaš, to je manja vjerojatnost da ćeš platiti za nedjela? Činjenično gledano, to je zasigurno točno. Međutim, bi li to trebao biti cilj prava?